

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Suski
nadbryg. Leszek SUSKI
01. XI - 2016.

ZATWIERDZAM

KOMENDA GŁÓWNA

PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

**ZASADY ORGANIZACJI
DOSKONALENIA ZAWODOWEGO
W PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

Warszawa 2016

Opracowanie:

Niniejszy dokument opracował zespół powołany przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej Decyzją Nr 36 z dnia 31 maja 2016 roku, w sprawie powołania zespołu do wypracowania zasad doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej:

Nadzorujący pracę zespołu:

- st. bryg. mgr inż. Krzysztof Hejduk – *Zastępca Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.*

Przewodniczący Zespołu:

- st. bryg. mgr inż. Tomasz Naczas – *Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie.*

Wiceprzewodniczący:

- st. bryg. dr inż. Jan Kołdej – *Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie.*

Członkowie Zespołu:

- st. bryg. mgr inż. Adam Dominikowski – *Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.*
- mł. bryg. mgr inż. Paweł Fliszkiewicz – *Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie.*
- mł. bryg. mgr Marek Kicka - *Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu.*
- mł. bryg. Artur Kołton - *Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie.*
- kpt. mgr Tomasz Guzek - *Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Chełmnie.*

Sekretarz Zespołu:

- lic. Anna Miazga - *Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie.*

Korekta i oprawa graficzna:

- sekc. mgr Piotr Michałowski – *Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.*

Spis treści

Spis treści	4
Słownik	6
Wstęp	9
1. Doskonalenie zawodowe w Państwowej Straży Pożarnej	10
2. Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby	12
2.1. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby, realizowanego w jednostkach ratowniczo-gaśniczych	14
2.2. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby, realizowanego w ośrodkach szkolenia	20
2.2.1. Organizacja doskonalenia zawodowego instruktorów poszczególnych dziedzin ratownictwa i specjalistów ratownictwa medycznego	22
2.2.2. Organizacja doskonalenia zawodowego członków specjalistycznych grup ratowniczych	24
2.2.3. Organizacja szkolenia podsumowującego proces doskonalenia zawodowego	25
2.3. Doskonalenie zawodowe etatowych i nieetatowych obsad stanowisk kierowania	27
2.3.1. Organizacja doskonalenia zawodowego etatowych i nieetatowych obsad stanowisk kierowania realizowanego w komendach Państwowej Straży Pożarnej	28
2.3.2. Organizacja doskonalenia zawodowego etatowych i nieetatowych obsad stanowisk kierowania realizowanego w ośrodkach szkolenia	30
2.3.3. Organizacja szkolenia podsumowującego proces doskonalenia zawodowego	31
3. Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby oraz pracowników cywilnych	33
3.1. Organizacja doskonalenia zawodowego dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych,	36
3.2. Organizacja doskonalenia zawodowego koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych	39
3.3. Organizacja doskonalenia zawodowego kierowników jednostek	

organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej	43
3.4. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczo-gaśniczych	44
3.5. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków nie wykonujących zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczo-gaśniczych	46
3.6. Organizacja doskonalenia zawodowego kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia	48
Załączniki	50

Słownik

Ćwiczenia to forma doskonalenia obejmująca zespół czynności wykonywanych i wielokrotnie powtarzanych, celem zapewnienia praktycznego przygotowania do prowadzenia działań ratowniczych.

Ćwiczenia aplikacyjne to ćwiczenia na mapach i operacyjnych planach ratowniczych oraz praca na procedurach i dokumentach służbowych z zastosowaniem symulowanych scenariuszy, w których siły i środki dysponowane są wyłącznie bez ich faktycznego użycia.

Ćwiczenia dowódczo-sztabowe to forma szkolenia obejmująca rodzaj ćwiczeń taktycznych (operacyjnych) stosowanych w szkoleniu dowódców i sztabów w zakresie doskonalenia w zespołowym działaniu, podnoszenia umiejętności rozwiązywania taktycznych zadań bojowych, dowodzenia sztabami itp.

Ćwiczenia na obiektach to ćwiczenia taktyczne prowadzone na obiektach, w celu weryfikowania gotowości operacyjnej sił i środków do wykonywania działań ratowniczych, a także przygotowania obiektów, bądź terenów do prowadzenia działań ratowniczych.

Ćwiczenia zgrywające to ćwiczenia taktyczne pododdziałów, których celem jest zgrywanie elementów kierowania działaniami ratowniczymi, na różnych poziomach kierowania.

Doskonalenie kadr kierowniczych to proces mający na celu aktualizację oraz poszerzenie i pogłębienie wiedzy z zakresu organizacji pracy i zarządzania, a także kształtowanie nowych umiejętności z tego zakresu, w tym zaznajamianie z nowymi metodami organizacji pracy oraz zarządzania mieniem przez osoby pełniące funkcje kierownicze. Formami organizacyjnymi doskonalenia kadr kierowniczych mogą być: praktyki i staże, studia podyplomowe, kursy, seminaria, konferencje. Może odbywać się bez oderwania od pracy, z oderwaniem od pracy i częściowym oderwaniem od pracy.¹

Doskonalenie zawodowe to proces systematycznej oraz ciągłej aktywności zawodowej mający na celu aktualizowanie, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności związanych z wykonywanym zawodem. Potrzeba doskonalenia zawodowego wynika z rozwoju nauki, techniki, ze zmian technologicznych wytwarzania oraz potrzeby samodzielności w działaniu.²

Instruktor doskonalenia zawodowego to osoba przeszkolona i przygotowana do prowadzenia zajęć doskonalenia zawodowego (na zmianie służbowej w jednostce ratowniczo-gaśniczej) w określonej dziedzinie ratownictwa, na poziomie podstawowym.

Jednostka lekcyjna to zajęcia dydaktyczne trwające 45 minut.

---

¹ T. W. Nowacki „Leksykon pedagogiki pracy”, ITE, WSP TWP, WSP ZNP, Radom

² Tamże.

Konferencja to spotkanie przedstawicieli instytucji lub organizacji w celu omówienia określonych zagadnień.³

Koordynator to osoba koordynująca jakieś działania, potrafiąca podejmować decyzje i słuchać innych. Czuwa nad procesem pracy, wyznacza cele i priorytety.

Narada to uzgadnianie poglądów w jakiejś sprawie przez większą liczbę osób; też: spotkanie zwołane w tym celu.⁴

Odprawa to zebranie jakiegoś zespołu, w czasie którego zwierzchnik udziela instrukcji zgromadzonym, kontroluje postępy prac itp.⁵

Odprawa służbowa to spotkanie przełożonego z podwładnymi, którego celem jest przekazanie bieżącej informacji o realizowanych zadaniach, planach i sprawozdawczości. Często ma charakter informacyjny; prowadzona w formie podawczej.

Odprawa szkoleniowa to spotkanie, podczas którego występuje przedstawienie i przedyskutowanie problemu, wymiana informacji i doświadczeń, przekazanie nowej wiedzy, w celu podwyższenia kwalifikacji i kompetencji w omawianym zakresie.

Ośrodek szkolenia to ośrodek szkolenia komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej.

Program doskonalenia zawodowego to dokument opisujący sposób realizacji celów i zadań, regulujący zakres oraz określający ramowe kryteria zajęć dydaktycznych, których założeniem jest doskonalenie, utrwalanie, aktualizowanie posiadanej wiedzy i umiejętności zawodowych.

Program szkolenia zawodowego to dokument opisujący sposób realizacji celów i zadań, których założeniem jest nabycie nowej wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Samokształcenie kierowane to forma szkolenia umożliwiająca uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności, na podstawie materiałów przekazanych przez organizatora zajęć, przy jednoczesnym zapewnieniu konsultacji z instruktorem.

Seminarium to spotkanie specjalistów zajmujących się określoną dziedziną wiedzy. W przeciwieństwie do biernego wysłuchiwanie wiedzy na wykładzie, pozwala nie tylko na zapoznanie się z nową wiedzą, ale utrwalenie już posiadanej, nauczenie się umiejętności argumentowania w dyskusji, uzasadniania własnego stanowiska itd.

Stanowisko doskonalenia zawodowego to miejsce wyposażone w sprzęt, pojazdy do wykonywania ćwiczeń przygotowujących do działań ratowniczych oraz gaśniczych.

---

³ „Wielki słownik wyrazów obcych”, PWN Warszawa 2010 r.

⁴ „Słownik języka polskiego PWN”, <http://sjp.pwn.pl/> (Dostęp 28.09.2015).

⁵ Tamże.

Warsztaty to zajęcia praktyczne doskonalące jakąś umiejętność zawodową.

Wstęp

Sprawny system ratowniczy wymaga od ratowników wysokiej wiedzy i umiejętności zawodowych. Zdobywa się je zarówno w ramach kształcenia zawodowego, jak również w ramach doskonalenia zawodowego. Doskonalenie zawodowe pozwala na aktualizowanie oraz utrzymanie wiedzy i umiejętności na wysokim poziomie. Dzięki funkcji renowacyjnej i rekonstrukcyjnej doskonalenia zawodowego uczestnicy procesu odświeżają wiedzę i uzupełniają luki kompetencyjne. Są to procesy bardzo istotne z punktu widzenia zadań, jakie stoją przed Państwową Strażą Pożarną, jak również z punktu widzenia zasad pełnienia służby, a także zmian cywilizacyjnych i technologicznych. Wprowadzone w roku 2013 nowe zasady rekrutacji do służby, a także zmiany formy kształcenia w zawodzie strażak, wymuszają zorganizowanie systemu doskonalenia zawodowego w nowym wymiarze, systemu opartego na dydaktyce i metodyce doskonalenia zawodowego. Proces ten będzie wymagał od niego systematyczności i determinacji w doskonaleniu wiedzy i umiejętności, utrzymywaniu ich na wysokim, oczekiwanym przez społeczeństwo poziomie, a także śledzenia i przyswajania zmian, jakie następują w otaczającym nas świecie. Dlatego też istotne jest uświadomienie strażakom, że to od nich samych zależy jaki poziom przygotowania będą prezentować, a tym samym jak będą postrzegani przez przełożonych i przede wszystkim przez społeczeństwo. Im wyższy będzie stopień przygotowania zawodowego strażaka, tym efektywność jego pracy wzrośnie przy zachowaniu maksimum bezpieczeństwa jego i jego kolegów.

Rolą organizacji doskonalenia zawodowego jest stworzenie odpowiednich warunków pozwalających na dostęp do aktualnej wiedzy technicznej i organizacyjnej. Dotyczy to przede wszystkim budowania odpowiednich zasobów wiedzy i dobrych praktyk udostępnianych z zastosowaniem nowoczesnych technologii, dostępnych w dowolnym czasie i miejscu.

Opracowany materiał jest systemowym rozwiązaniem zasad organizacji i realizacji procesu doskonalenia zawodowego we wszystkich jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, z uwzględnieniem poziomu realizowanych zadań oraz kompetencji przewidzianych do wykonywania różnych zadań służbowych.

1. Doskonalenie zawodowe w Państwowej Straży Pożarnej

Doskonalenie zawodowe jest nierozłącznym elementem strażackiej służby. Nabyte umiejętności, nawyki i opanowanie przekazanej wiedzy przyczyniają się do efektywnego prowadzenia działań ratowniczych.

Dlatego wszyscy strażacy Państwowej Straży Pożarnej zobowiązani są uczestniczyć w doskonaleniu zawodowym.

Proces doskonalenia zawodowego uzależniony jest od zakresu wykonywanych czynności służbowych i ukierunkowany jest na utrwalanie, aktualizowanie oraz rozwijanie niezbędnych umiejętności na zajmowanym stanowisku.

Podstawą realizacji procesu doskonalenia zawodowego są programy doskonalenia zawodowego oraz programy szkolenia zawodowego.

Doskonalenie zawodowe strażaków realizowane jest od 2 stycznia do 31 grudnia roku kalendarzowego.

Ocena indywidualna strażaka Państwowej Straży Pożarnej następuje w oparciu o zapisy rozporządzenia MSWiA w sprawie opiniowania służbowego strażaka Państwowej Straży Pożarnej. Dostrzegając potrzebę powiązania efektów realizowanego procesu doskonalenia zawodowego strażaka z jego indywidualną oceną posiadanych umiejętności i kompetencji zawodowych, proponowane w poniższym dokumencie rozwiązanie stanowić będzie realne narzędzie pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

Przyjęte rozwiązanie rozgraniczy proces organizacji i realizacji doskonalenia zawodowego, jako obowiązku nałożonego na bezpośrednich przełożonych strażaków, od oceny efektów tego doskonalenia prowadzonej przez ośrodki szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.

Weryfikacja umiejętności ratowniczych prowadzona będzie przede wszystkim przez wykwalifikowaną kadrę dydaktyczną ośrodków szkolenia i szkół, na przygotowanych do tego celu stanowiskach do ćwiczeń na poligonach pożarniczych. Dodatkowym pozytywnym aspektem zmian jest ujednolicenie form weryfikowania wiedzy i umiejętności strażaków w jednorodny cykl podsumowujący.

Szkolenie podsumowujące cykl doskonalenia zawodowego strażaka pełniącego służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby, będzie realizowane w formie trzydniowych zjazdów.

Organizatorem szkoleń podsumowujących będą:

- ośrodki szkolenia,
- szkoły - dla strażaków szkolnej jednostki ratowniczo-gaśniczej.

Każdy strażak pełniący służbę w codziennym rozkładzie czasu służby zobowiązany jest do ewidencjonowania w indywidualnej karcie doskonalenia zawodowego (załącznik nr 7) uczestnictwa w formach doskonalenia zawodowego. Podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego realizowane jest obowiązkowo dla wszystkich strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby i powinno nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Strażacy pełniący służbę w codziennym rozkładzie czasu służby, których zakres czynności uwzględnia udział w działaniach ratowniczych, dodatkowo będą objęci doskonaleniem zawodowym gwarantującym utrzymanie ich wiedzy i umiejętności ratowniczych.

Przełożeni uprawnieni do mianowania uwzględniając zakres zadań i obowiązków służbowych danego strażaka, pełniącego służbę w codziennym rozkładzie czasu służby, decydują o zakwalifikowaniu do danej grupy objętej określonym procesem doskonalenia zawodowego.

Doskonalenie zawodowe realizowane jest z wykorzystaniem form określonych w niniejszych zasadach.

Efektem doskonalenia zawodowego powinno być przede wszystkim:

- a) nabywanie nowej i utrwalanie zdobytej wiedzy,
- b) nabywanie nowych i utrwalanie posiadanych umiejętności,
- c) wyrabianie i doskonalenie nawyków,
- d) praktyczne zapoznanie z obiektami w rejonie działania.

2. Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby

Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby jest przeznaczone dla:

- strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych,
- strażaków wchodzących w skład specjalistycznych grup ratowniczych,
- etatowych i nietatowych obsad stanowisk kierowania,
- instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa i specjalistów ratownictwa medycznego.

Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby organizują i realizują:

- komendy powiatowe/miejskie Państwowej Straży Pożarnej, w szczególności jednostki ratowniczo-gaśnicze,
- ośrodki szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej,
- szkoły Państwowej Straży Pożarnej.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby na poziomie komendy powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej jest właściwy komendant powiatowy/miejski Państwowej Straży Pożarnej. Zadania te realizuje przy pomocy:

- dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych – w stosunku do podległych strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych,
- dowódców specjalistycznych grup ratowniczych – w stosunku do strażaków wchodzących w skład specjalistycznych grup ratowniczych,
- kierowników komórek nadzorujących pracę stanowisk kierowania – w stosunku do etatowych i nietatowych obsad stanowisk kierowania w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej,

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego na poziomie komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej jest komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej. Zadania te realizuje przy pomocy:

- naczelnika ośrodka szkolenia oraz koordynatorów poszczególnych dziedzin ratownictwa – w stosunku do instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa i specjalistów ratownictwa medycznego.
- wojewódzkiego koordynatora ratownictwa medycznego oraz naczelnika ośrodka szkolenia – w stosunku do powiatowych koordynatorów ratownictwa medycznego.
- naczelnika wydziału operacyjnego oraz naczelnika ośrodka szkolenia – w stosunku do etatowych i nieetatowych obsad stanowisk kierowania.

Nadzór nad procesem doskonalenia zawodowego realizowanym w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej sprawuje komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, przy pomocy naczelnika ośrodka szkolenia lub innego naczelnika właściwego do spraw szkolenia.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby w szkołach Państwowej Straży Pożarnej jest właściwy komendant szkoły Państwowej Straży Pożarnej. Zadania te realizuje przy pomocy dowódców szkolnych jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz naczelnika wydziału szkolenia/kształcenia – w stosunku do podległych strażaków szkolnych jednostek ratowniczo-gaśniczych.

2.1. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby, realizowanego w jednostkach ratowniczo-gaśniczych.

Doskonalenie zawodowe strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych należy prowadzić na stanowiskach doskonalenia zawodowego. Tematyka zajęć powinna obejmować zakres przede wszystkim z następujących obszarów:

1. Sprzęt do działań ratowniczo-gaśniczych (SDRG),
2. Ratownictwo medyczne (KPP),
3. Ratownictwo techniczne (RT),
4. Ratownictwo chemiczne i ekologiczne (CHEKO),
5. Ratownictwo na obszarach wodnych - w tym ratownictwo lodowe (ROW),
6. Ratownictwo wysokościowe (RWZP),
7. Działania poszukiwawczo-ratownicze (DPRP),
8. Taktyka zwalczania pożarów (TZP),
9. Ćwiczenia na obiektach (ĆO),
10. Przygotowania fizycznego do działań ratowniczych (W-F),
11. Psychoedukacja.

Podstawą realizacji doskonalenia zawodowego są:

1. Roczny ramowy plan doskonalenia zawodowego jednostki ratowniczo-gaśniczej obejmujący roczny plan ćwiczeń na obiektach,
2. Roczny plan doskonalenia zawodowego specjalistycznej grupy ratowniczej,
3. Miesięczne plany doskonalenia zawodowego jednostki ratowniczo-gaśniczej.

Podstawową dokumentację doskonalenia zawodowego w jednostce ratowniczo-gaśniczej stanowi dziennik doskonalenia zawodowego (załącznik nr 1), w którym dokumentuje się realizację doskonalenia zawodowego w danym roku szkoleniowym. Dziennik należy prowadzić na bieżąco dla jednostki ratowniczo - gaśniczej.

Inne zajęcia doskonalenia zawodowego nieujęte w miesięcznym planie doskonalenia zawodowego, należy odnotować w książce podziału bojowego.

Roczny ramowy plan doskonalenia zawodowego jednostki ratowniczo-gaśniczej w tym roczny plan ćwiczeń na obiektach podlegają zatwierdzeniu przez komendanta powiatowego/miejskiego Państwowej Straży Pożarnej, w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy.

W przypadku funkcjonowania w komendzie powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej specjalistycznej grupy ratowniczej, dowódca grupy, po uzyskaniu akceptacji właściwego komendanta powiatowego/miejskiego Państwowej Straży Pożarnej, za pośrednictwem wydziału operacyjnego komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej przedstawia do zatwierdzenia komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej plan realizacji ćwiczeń doskonalących tej grupy, w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy. Planowanie doskonalenia zawodowego grupy powinno wiązać się z przećwiczeniem złożonych działań ratowniczych charakterystycznych dla danej grupy. Wskazany jest, aby na etapie planowania łączyć ćwiczenia różnych grup funkcjonujących na terenie województwa w celu doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym. Plan ćwiczeń doskonalących grupy specjalistycznej powinien obejmować przynajmniej jedno takie przedsięwzięcie w roku. Dopuszcza się łączenie takich ćwiczeń z doskonaleniem organizowanym przez koordynatora danej dziedziny ratowniczej dla dowódców grup. W uzasadnionych przypadkach dowódca grupy może odstąpić od planowania tego rodzaju ćwiczeń w uzgodnieniu z koordynatorem danej dziedziny ratowniczej.

Miesięczne plany doskonalenia zawodowego jednostki ratowniczo-gaśniczej sporządza dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej, w terminie do 25 dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc realizacji doskonalenia.

Przy tworzeniu miesięcznych planów doskonalenia zawodowego uwzględnia się:

- wyposażenie jednostki ratowniczo-gaśniczej w pojazdy pożarnicze i sprzęt do działań ratowniczych,
- zadania w zakresie podstawowym, określone w zasadach organizacji poszczególnych dziedzin ratownictwa,

- zadania w zakresie specjalistycznym, o ile specjalistyczna grupa ratownicza funkcjonuje w danej komendzie powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej,
- treści zawarte w programach szkoleń, zatwierdzone przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej,
- materiały dydaktyczne, zalecenia i wnioski, w tym wynikające z inspekcji gotowości operacyjnej itp.,
- analizy z prowadzonych działań ratowniczych,
- potrzeby wynikające ze specyfiki obszaru chronionego, w tym analizy, oceny i wnioski w odniesieniu do własnych działań ratowniczych,
- informacje zawarte w powiatowym planie ratowniczym, analizie zagrożeń i zdarzeń prognozowanych na obszarze chronionym,
- poziom przygotowania zawodowego strażaków poszczególnych zmian służbowych,
- literaturę specjalistyczną odpowiadającą celom i kierunkom działania Państwowej Straży Pożarnej.

Doskonalenie zawodowe należy realizować w trakcie zmiany służbowej, od poniedziałku do soboty (z wyłączeniem dni świątecznych), w wymiarze:

- przynajmniej trzech jednostek lekcyjnych,
- dodatkowo przynajmniej jednej jednostki lekcyjnej wychowania fizycznego.

W przypadku realizacji zadań związanych z prowadzeniem szkoleń dla Ochotniczych Stajzy Pożarnych, dowódca JRG może podjąć decyzję o odstąpieniu w danym dniu od realizacji zajęć doskonalenia zawodowego.

W procesie doskonalenia zawodowego należy uwzględniać ogólne zasady dydaktyczno-metodyczne, a także stosować i racjonalnie łączyć różne metody nauczania, stosując następujące rodzaje zajęć:

- zajęcia teoretyczne,
- zajęcia praktyczne (w tym ćwiczenia ze sprzętem),
- ćwiczenia na obiektach,

- zajęcia z wychowania fizycznego,
- samokształcenie kierowane.

Zajęcia doskonalenia zawodowego należy realizować w oparciu o materiały dydaktyczne na przykład: skrypty jednostki, prezentacje multimedialne, filmy instruktażowe, instrukcje obsługi i eksploatacji sprzętu, dostępne materiały dydaktyczne.

Zajęcia wychowania fizycznego mają na celu m.in. działania zapewniające przygotowanie do wykonywania zadań służbowych w ramach doskonalenia, w tym:

- doskonalenie cech psychomotorycznych,
- przygotowanie do pracy w warunkach zmuszających do maksymalnego wysiłku fizycznego,
- rozwijanie wszechstronnej sprawności fizycznej jako czynnika profilaktyki zdrowotnej.

Należy je realizować w miarę możliwości:

- a) w sali sportowej wyposażonej w niezbędny sprzęt i urządzenia sportowe,
- b) na boiskach, bieżniach,
- c) w terenie (np. lasy, parki),
- d) na poligonach itp.,
- e) w innych obiektach umożliwiających wykonanie założonych celów.

Zajęcia praktyczne z zakresu wychowania fizycznego muszą być poprzedzone rozgrzewką, trwającą co najmniej 15 minut, oraz muszą być zakończone ćwiczeniami rozciągającymi. W ramach doskonalenia zawodowego każdy strażak powinien nabyć umiejętność wykonania rozgrzewki ogólnorozwojowej.

Organizatorem zajęć doskonalenia zawodowego w jednostce ratowniczo-gaśniczej jest dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej.

Do prowadzenia zajęć należy wyznaczać strażaków posiadających wiedzę, umiejętności oraz doświadczenie zawodowe w zakresie obszarów szkoleniowych, zwłaszcza obsługi

sprzętu i urządzeń pożarniczych. W odniesieniu do wymienionej kadry nie wymaga się przygotowania pedagogicznego.

Strażak nieobecny na zajęciach doskonalenia zawodowego, zobowiązany jest do uzupełnienia wiedzy i umiejętności z przedmiotowego zakresu.

Dowódca jednostki ratowniczo – gaśniczej oraz dowódca poszczególnych zmian służbowych zobowiązani są na bieżąco analizować stan wiedzy i umiejętności podległych strażaków.

W trakcie organizacji zajęć praktycznych, należy stosować przepisy i wymagania z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby strażaków.

Przed przystąpieniem do zajęć praktycznych, prowadzący zobowiązany jest do:

- sprawdzenia obiektu lub stanowiska, na których będą realizowane zajęcia,
- omówienia warunków bezpieczeństwa związanych z występującymi zagrożeniami,
- sprawdzenia, czy wszyscy uczestnicy zajęć posiadają wymagane środki ochrony indywidualnej,
- przeprowadzenia instruktażu wstępnego przed zajęciami oraz bieżącego w trakcie ich trwania,
- omówienia przebiegu zajęć, określenia środków łączności oraz sposobów przekazania decyzji o przerwaniu zajęć,
- sprawdzenia znajomości instrukcji obsługi sprzętu.

W przypadku wystąpienia alarmu bojowego, inspekcji gotowości operacyjnej lub kontroli, realizacja doskonalenia zawodowego zostaje przerwana, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.

W uzasadnionych przypadkach komendant powiatowy/miejski/szkoły Państwowej Straży Pożarnej lub dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej może wydać polecenie przerwania zajęć doskonalenia zawodowego lub odstąpienia od ich realizacji.

Informację o przerwaniu lub odstąpieniu od realizacji zajęć, należy wpisać do książki podziału bojowego. Zajęcia doskonalenia zawodowego od których odstąpiono, należy przeprowadzić w innym terminie.

Każda zmiana służbowa jednostki ratowniczo-gaśniczej, jest zobowiązana uczestniczyć w ćwiczeniach na obiektach zewnętrznych nie rzadziej niż trzy razy w roku.

W ramach ćwiczeń na obiektach, formułowane cele do osiągnięcia muszą zawierać cel główny i cele szczegółowe, uwzględniające między innymi:

- poznawanie specyfiki obiektów, instalacji i urządzeń,
- doskonalenie umiejętności dowódczych i wykonawczych,
- weryfikowanie gotowości operacyjnej sił i środków do wykonywania działań ratowniczych,
- weryfikowanie przygotowania obiektów bądź terenów do prowadzenia działań ratowniczych.

Do każdego ćwiczeń na obiektach sporządzana jest dokumentacja zgodnie z załącznikiem nr 2. Dopuszcza się tworzenie kart rozpoznania obiektu w ramach potrzeb i według własnych wzorów.

Do ćwiczeń na obiektach w ramach wojewódzkiego odwodu operacyjnego i centralnego odwodu operacyjnego należy sporządzić odrębną dokumentację.

Szkolenia doskonalące z psychoedukacji realizowane są według osobnych harmonogramów zatwierdzonych przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

2.2. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby, realizowanego w ośrodkach szkolenia

Doskonalenie zawodowe realizowane w ośrodku szkolenia przeznaczone jest dla:

- instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa,
- specjalistów ratownictwa medycznego,
- członków specjalistycznych grup ratowniczych.

Celem organizacji doskonalenia zawodowego w ośrodkach szkolenia jest przygotowanie kadry komend powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej do organizacji doskonalenia zawodowego w jednostkach ratowniczo-gaśniczych, jak również poszerzenie ich wiedzy i umiejętności zawodowych. Zadaniem ośrodków szkolenia jest optymalne przygotowanie oferty doskonalenia zawodowego dla strażaków z terenu województwa, umożliwiającej ciągły rozwój kadry instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa, według programów szkolenia zatwierdzonych przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej. Każda zmiana służbowa w jednostce ratowniczo-gaśniczej będzie miała przeszkolonych przynajmniej po dwóch instruktorów doskonalenia zawodowego z określonych niżej dziedzin ratownictwa (dopuszcza się, aby jeden strażak był instruktorem doskonalenia zawodowego z więcej niż jednej dziedziny ratownictwa). Proces ten umożliwi utrzymanie na jednakowym poziomie realizację doskonalenia zawodowego w jednostce ratowniczo-gaśniczej. Przygotowanie instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa realizuje ośrodek szkolenia.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego wyżej wymienionych grup jest komendant wojewódzki/szkoły Państwowej Straży Pożarnej. Zadania te realizuje przy pomocy:

- naczelnika ośrodka szkolenia – w stosunku do instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratowniczych,
- wojewódzkiego koordynatora ratownictwa medycznego i naczelnika ośrodka szkolenia – w stosunku do specjalistów ratownictwa medycznego,

- koordynatora dziedziny ratowniczej, dowódcy grupy specjalistycznej, naczelnika ośrodka szkolenia – w stosunku do członków specjalistycznych grup ratowniczych.

Ośrodek szkolenia w terminie do 15 grudnia każdego roku poprzedzającego rok szkoleniowy, przygotowuje roczny plan pracy dydaktycznej, uwzględniający założenia przedstawione w niniejszych zasadach. Roczny plan szkoleń umieszczany będzie w planie pracy dydaktycznej ośrodka szkolenia i na jego stronie internetowej. Obszary doskonalenia zawodowego należy organizować i realizować z uwzględnieniem następujących zasad:

1. Każda forma doskonalenia zawodowego, organizowana w ośrodkach szkolenia, powinna być realizowana zgodnie z planem pracy dydaktycznej na dany rok, na podstawie rozkazu komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej oraz ewidencjonowana w „Planie pracy dydaktycznej”.
2. Kadre dydaktyczną do realizacji doskonalenia zawodowego stanowią: wykładowcy ośrodka szkolenia, dowódcy grup specjalistycznych, koordynatorzy dziedzin ratownictwa, inni strażacy posiadający specjalistyczną wiedzę, a także specjaliści spoza Państwowej Straży Pożarnej w obszarach objętych doskonaleniem.

2.2.1. Organizacja doskonalenia zawodowego instruktorów poszczególnych dziedzin ratownictwa i specjalistów ratownictwa medycznego

Doskonalenie zawodowe w każdej jednostce ratowniczo-gaśniczej musi być realizowane według zasad opisanych w niniejszym dokumencie. Niezbędnym elementem tego procesu będzie między innymi przygotowanie kadry instruktorów doskonalenia zawodowego z poszczególnych dziedzin ratownictwa, na poziomie podstawowym. Instruktorzy ci będą realizowali zajęcia w ramach doskonalenia zawodowego na swoich zmianach służbowych. Przygotowanie kadry instruktorów doskonalenia zawodowego będzie polegało na ich przeszkoleniu z wybranej dziedziny ratownictwa według programów szkolenia zatwierdzonych przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Dedykowane szkolenia będą obejmowały:

1. Gaszenie pożarów wewnętrznych,
2. Szkolenie z ratownictwa technicznego,
3. Szkolenie z ratownictwa chemicznego i ekologicznego realizowane przez kserg w zakresie podstawowym,
4. Szkolenie z ratownictwa wysokościowego realizowane przez kserg na poziomie podstawowym,
5. Szkolenie z ratownictwa na obszarach wodnych realizowane przez kserg w zakresie podstawowym i szkolenie z ratownictwa lodowego,
6. Szkolenie z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowane przez kserg w zakresie podstawowym,
7. Szkolenie dla specjalistów ratownictwa medycznego.

Poza wyżej wymienionymi szkoleniami, w ramach doskonalenia zawodowego dla instruktorów doskonalenia zawodowego i specjalistów ratownictwa medycznego, ośrodki szkolenia będą realizowały warsztaty doskonalące, z nowo pojawiających się zagadnień np. pojazdy hybrydowe, pojazdy elektryczne, ratownictwo z udziałem pojazdów szynowych, prąd elektryczny zagrożeniem podczas działań ratowniczo-gaśniczych i inne.

Podstawą realizacji doskonalenia zawodowego instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa i specjalistów ratownictwa medycznego są programy szkoleń zatwierdzone przez komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Dokumentacja z realizowanych szkoleń i warsztatów będzie prowadzona zgodnie z zasadami określonymi w programach.

Roczny ramowy plan doskonalenia zawodowego instruktorów doskonalenia zawodowego poszczególnych dziedzin ratownictwa podlegają zatwierdzeniu przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy.

2.2.2. Organizacja doskonalenia zawodowego członków specjalistycznych grup ratowniczych

Doskonalenie zawodowe dla członków grup specjalistycznych realizowane w ośrodku szkolenia ma na celu utrzymanie na wysokim poziomie przygotowania kompetencyjnego do realizacji ustawowych zadań. Osiągnięcie powyższego celu będzie możliwe poprzez:

- ćwiczenia ze specjalistycznym sprzętem na przygotowanych stanowiskach poligonowych,
- ćwiczenia zgrywające na poziomie grup specjalistycznych,
- udział w warsztatach doskonalących w określonej dziedzinie ratowniczej.

2.2.3. Organizacja szkolenia podsumowującego proces doskonalenia zawodowego

Podsumowanie cyklu doskonalenia zawodowego w zakresie określonym w niniejszych zasadach realizowane jest w ośrodku szkolenia. Dla strażaków szkolnych jednostek ratowniczo – gaśniczych szkolnie podsumowujące prowadzi właściwa komórka organizacyjna do spraw szkolenia/kształcenia danej szkoły. Szkolenie to będzie przebiegało w ramach jednolitego bloku zajęć, mającego na celu podsumowanie okresu doskonalenia zawodowego strażaka, który był realizowany w jednostce ratowniczo-gaśniczej.

Blok zajęć podsumowujących składa się z:

1. Testu w komorze dymowej,
2. Ćwiczenia w komorze ogniowej na paliwo stałe lub trenażerze ogniowym na paliwo gazowe (do czasu wyposażenia wszystkich szkół i ośrodków szkolenia w komory ogniowe, dopuszcza się realizację zajęć w obiektach zastępczych funkcjonujących na poligonach pożarniczych),
3. Egzaminu potwierdzającego posiadanie tytułu ratownika (KPPE),
4. Sprawdzenia praktycznej wiedzy i umiejętności z poszczególnych dziedzin ratowniczych, które realizowano w ramach doskonalenia zawodowego w jednostce ratowniczo-gaśniczej.

Udział w szkoleniu podsumowującym cykl doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostce ratowniczo-gaśniczej jest obowiązkowy dla wszystkich strażaków pełniących służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby i powinien nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Strażaka na szkolenie podsumowujące kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6).

Harmonogram szkoleń, podsumowujących proces doskonalenia zawodowego, ośrodki szkolenia przygotowują w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy. Informację o planowanych terminach umieszczają w planie pracy dydaktycznej na dany rok szkoleniowy.

Szkolenie podsumowujące prowadzi ośrodek szkolenia przy wsparciu koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych. Zaliczenie powyższego potwierdzone jest wydaniem zaświadczenia (załącznik nr 5).

W przypadku niezaliczenia jednego lub więcej elementów szkolenia podsumowującego, strażak ma prawo do ponownego przystąpienia do szkolenia lub jego części w terminie wyznaczonym przez naczelnika ośrodka szkolenia. Na powyższe szkolenie strażaka kieruje przełożony, uprawniony do mianowania, na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6). Strażakowi przysługuje prawo do dwóch szkoleń poprawkowych w cyklu trzyletnim.

Efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać jako pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

2.3. Doskonalenie zawodowe etatowych i nieetatowych obsad stanowisk kierowania

Strażak rozpoczynający służbę jako etatowa obsada w stanowisku kierowania, przystępuje do szkolenia realizowanego zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Strażak wyznaczony do pełnienia nieetatowej obsady stanowiska kierowania może być skierowany na szkolenie realizowane zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Szkolenia te organizowane są w wyznaczonej do realizacji tego zadania Szkole Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie oraz ośrodku szkolenia w Pionkach Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie – wiodącego ośrodka szkolenia w zakresie szkolenia dyżurnych stanowisk kierowania.

Przy doborze strażaków do pełnienia nieetatowych funkcji obsad stanowiska kierowania, należy zwracać uwagę, aby osoby te posiadały predyspozycje i doświadczenie zawodowe.

2.3.1. Organizacja doskonalenia zawodowego etatowych i nieetatowych obsad stanowisk kierowania realizowanego w komendach Państwowej Straży Pożarnej

Doskonalenie zawodowe etatowej i nieetatowej obsady stanowisk kierowania należy prowadzić wg rocznego planu doskonalenia zawodowego (załącznik nr 3) zatwierdzanego przez komendanta nadzorującego funkcjonowanie stanowiska kierowania w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy oraz kwartalnych planów pracy.

Kwartałne plany doskonalenia zawodowego obsad dyżurnych stanowisk kierowania (załącznik nr 4), sporządza kierownik komórki organizacyjnej nadzorujący pracę stanowiska kierowania w terminie do 15 dnia miesiąca poprzedzającego rozpoczęcie następnego kwartału. W cyklu rocznym plany zajęć powinny zawierać min. 44 jednostki lekcyjne.

Proces doskonalenia zawodowego powinien uwzględniać zagadnienia w zakresie:

- ćwiczeń dowódczo-sztabowych i aplikacyjnych,
- wspomagania i koordynacji działań ratowniczych,
- analizy dokumentacji operacyjnej, znajdującej się w stanowiskach kierowania,
- udziału w wideokonferencjach jednostek nadrzędnych oraz odprawach i naradach wydziału operacyjnego,
- analizowania informacji o zagrożeniach, gotowości operacyjnej oraz przebiegu działań ratowniczych,
- uruchamiania procedur dysponowania stanów osobowych, w tym podwyższania gotowości operacyjnej jednostek,
- korzystania z planów ratowniczych oraz innej dokumentacji wykorzystywanej podczas organizowania, prowadzenia i analizowania działań ratowniczych,
- doskonalenia wykorzystywania systemu wspomagania decyzji SWD-PSP,
- znajomości i wykorzystania obowiązujących procedur ratowniczych,
- znajomości i wykorzystania dokumentacji znajdującej się w stanowiskach kierowania,
- znajomości zasad organizacji ratownictwa na poziomie podstawowym i specjalistycznym,

- problematyki operacyjnego zabezpieczenia obszaru chronionego,
- aktualnych potrzeb oraz specyfiki danej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej,
- samokształcenia w oparciu o posiadaną dokumentację podstawową, pomocniczą i programy teleinformatyczne znajdujące się na stanowiskach kierowania, a także materiały dostępne w zasobach jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej.

W celu utrzymania sprawności fizycznej strażaków pełniących służbę w stanowiskach kierowania, zapewniającej wykonywanie przez nich zadań służbowych, przełożony uprawniony do mianowania powinien umożliwić strażakom uczestnictwo w zajęciach z wychowania fizycznego lub zajęciach sportowych w ramach służby w ilości min. 1 godziny lekcyjnej w tygodniu.

Zrealizowane zajęcia doskonalenia zawodowego, należy odnotować w realizacji zajęć doskonalenia zawodowego (załącznik nr 4).

Odpowiedzialnymi za dokumentowanie realizacji doskonalenia zawodowego obsad dyżurnych stanowisk kierowania są kierownicy komórek nadzorujących pracę stanowiska kierowania.

2.3.2. Organizacja doskonalenia zawodowego etatowych obsad stanowisk kierowania realizowanego w ośrodkach szkolenia.

Każdy strażak pełniący służbę w stanowisku kierowania nie rzadziej niż raz na 3 lata przystępuje do szkolenia doskonalącego realizowanego w ośrodku szkolenia według programu zatwierdzonego przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej. Programy powinny uwzględniać między innymi zagadnienia z zakresu:

- doskonalenia umiejętności obsługi programów teleinformatycznych w oparciu o symulatory programów,
- psychoedukacji,
- zagadnień wynikających z bieżącego uaktualnienia dokumentów regulujących pracę na stanowiskach kierowania.

2.3.3. Organizacja szkolenia podsumowującego proces doskonalenia zawodowego etatowych obsad stanowisk kierowania realizowanego w ośrodkach szkolenia.

Podsumowanie cyklu doskonalenia zawodowego realizowanego w komendach należy organizować w ramach opisanego w punkcie 2.3.2. szkolenia doskonalącego.

Udział w szkoleniu podsumowującym proces doskonalenia zawodowego realizowanego w komendach jest obowiązkowy dla wszystkich strażaków etatowej obsady stanowisk kierowania i powinien nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Blok zajęć podsumowujących składa się z:

1. Egzaminu potwierdzający posiadanie tytułu ratownika (KPPE),
2. Zagadnień określonych w punkcie 2.3.1.

Szkolenia podsumowujące prowadzi kadra dydaktyczna ośrodków szkolenia przy wsparciu kadry wydziału ds. operacyjnych komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej w stosunku do strażaków komend powiatowych/miejskich oraz komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej. Zaliczenie powyższego potwierdzone jest wydaniem zaświadczenia (załącznik nr 5b).

Strażaka na szkolenie podsumowujące kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6). Harmonogram szkoleń podsumowujących ośrodki szkolenia przygotowują w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy. Informację o planowanych terminach umieszczają w planie pracy dydaktycznej na dany rok szkoleniowy.

W przypadku nie zaliczenia jednego lub więcej elementów szkolenia podsumowującego strażak ma prawo do ponownego przystąpienia do szkolenia lub jego części w terminie wyznaczonym przez naczelnika ośrodka szkolenia. Na powyższe szkolenie strażaka kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6). Strażakowi przysługuje prawo do dwóch szkoleń poprawkowych w cyklu trzyletnim.

Efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać jako pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

3. Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby oraz pracowników cywilnych

Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby oraz pracowników cywilnych jest przeznaczone dla:

- dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych (w tym szkół PSP),
- koordynatorów i dowódców specjalistycznych grup ratowniczych,
- kierowników jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej,
- strażaków wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych,
- strażaków niewykonujących zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczych i pracowników cywilnych,
- kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia.

Doskonalenie zawodowe strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby organizują i realizują:

- komendy powiatowe/miejskie Państwowej Straży Pożarnej,
- ośrodki szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej,
- szkoły Państwowej Straży Pożarnej.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby na poziomie komendy powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej jest właściwy komendant powiatowy/miejski Państwowej Straży Pożarnej. Zadania te realizuje przy pomocy:

- zastępcy komendanta nadzorującego sprawy operacyjne – w stosunku do dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz dowódców specjalistycznych grup ratowniczych,
- kierownika komórki organizacyjnej do spraw operacyjnych – w stosunku do strażaków wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych,

- właściwych kierowników komórek organizacyjnych – w stosunku do strażaków niewykonujących zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczych oraz pracowników cywilnych.

Nadzór nad procesem doskonalenia zawodowego realizowanym w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej sprawuje komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, przy pomocy naczelnika ośrodka szkolenia lub innego właściwego do spraw szkolenia.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego na poziomie komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej jest komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej. Zadania te realizuje przy pomocy:

- zastępców komendantów oraz kierowników komórek organizacyjnych – w stosunku do kierowników jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej,
- naczelnika wydziału operacyjnego oraz naczelnika ośrodka szkolenia komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej – w stosunku do dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz strażaków wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych,
- koordynatora poszczególnej dziedziny ratowniczej, naczelnika wydziału operacyjnego oraz naczelnika ośrodka szkolenia komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej – w stosunku do dowódców specjalistycznych grup ratowniczych,
- właściwych kierowników komórek organizacyjnych – w stosunku do strażaków niewykonujących zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczych oraz pracowników cywilnych.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego dla kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia jest kierownik jednostki organizacyjnej oraz biuro właściwe do spraw szkolenia Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego dla koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych na poziomie centralnym jest biuro

właściwe do spraw operacyjnych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej oraz biuro właściwe do spraw szkolenia Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

W celu utrzymania sprawności fizycznej strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby, zapewniającej wykonywanie przez nich zadań służbowych, przełożony uprawniony do mianowania powinien umożliwić strażakom uczestnictwo w zajęciach z wychowania fizycznego lub zajęciach sportowych w ramach służby w ilości min. 2 godzin lekcyjnych w tygodniu.

3.1. Organizacja doskonalenia zawodowego dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych

Poziom komendy powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej.

Proces doskonalenia zawodowego dla dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej należy realizować poprzez:

- ćwiczenia,
- ćwiczenia dowódczo-sztabowe,
- narady, odprawy, odprawy służbowe, odprawy szkoleniowe,
- seminaria i konferencje,
- samokształcenie kierowane.

Poziom komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej.

Celem organizacji doskonalenia zawodowego w ośrodkach szkolenia komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej jest przygotowanie dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych do prawidłowej organizacji doskonalenia zawodowego w jednostkach ratowniczo-gaśniczych, jak również poszerzenie ich wiedzy i umiejętności w obszarach szkoleniowych.

Odpowiedzialnym za organizację i realizację doskonalenia zawodowego dowódców szkolnych JRG jest właściwy komendant szkoły Państwowej Straży Pożarnej. Proces ten może być realizowany przy współpracy z właściwym miejscowo komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

Proces doskonalenia zawodowego dla dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych należy realizować poprzez szkolenia doskonalące odbywające się cyklicznie minimum raz na trzy lata w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej. Szkolenia te realizowane są na podstawie szczegółowych programów doskonalenia zawodowego opracowanych i zatwierdzonych na potrzeby województwa przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej. Roczny plan szkoleń umieszczany jest w planie pracy dydaktycznej ośrodka szkolenia.

Ośrodek szkolenia przygotowuje roczny plan szkoleń doskonalących dla dowódców w województwie na podstawie zebranych potrzeb oraz w uzgodnieniu z wydziałem ds. operacyjnych komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy.

W ramach przedmiotowych szkoleń organizowanych przez ośrodki raz na trzy lata należy zorganizować szkolenie podsumowujące.

Blok zajęć podsumowujących składa się z:

1. Testu w komorze dymowej,
2. Ćwiczenia w komorze ogniowej na paliwo stałe lub тренаżerze ogniowym na paliwo gazowe (do czasu wyposażenia wszystkich ośrodków szkolenia w komory ogniowej dopuszcza się realizację zajęć w obiektach zastępczych funkcjonujących na poligonach pożarniczych),
3. Egzaminu potwierdzającego posiadanie tytułu ratownika (KPPE),
4. Warsztatów metodycznych/tematycznych dotyczących realizacji zajęć doskonalenia zawodowego organizowanego w jednostce ratowniczo-gaśniczej.

Udział w szkoleniu podsumowującym jest obowiązkowy dla każdego dowódcy JRG i zastępcy dowódcy JRG i powinien nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Szkolenia realizuje ośrodek szkolenia przy wsparciu koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych. Zaliczenie powyższego potwierdzone jest wydaniem zaświadczenia (załącznik nr 5a).

Strażaka na szkolenie podsumowujące kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6).

Harmonogram szkoleń ośrodki szkolenia przygotowują w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy. Informację o planowanych terminach umieszczają w planie pracy dydaktycznej na dany rok szkoleniowy.

W przypadku nie zaliczenia jednego lub więcej elementów szkolenia podsumowującego strażak ma prawo do ponownego przystąpienia do szkolenia lub jego części w terminie wyznaczonym przez naczelnika ośrodka szkolenia. Na powyższe szkolenie strażaka kieruje

przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6).
Strażakowi przysługuje prawo do dwóch szkoleń poprawkowych w cyklu trzyletnim.

Efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać jako pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

3.2. Organizacja doskonalenia zawodowego koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych

Poziom komendy powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej.

Proces doskonalenia zawodowego dla dowódców grup specjalistycznych należy realizować poprzez:

- ćwiczenia,
- ćwiczenia dowódczo-sztabowe,
- narady, odprawy, odprawy służbowe, odprawy szkoleniowe,
- seminaria i konferencje,
- samokształcenie kierowane.

Poziom komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej.

Organizatorem doskonalenia zawodowego dla dowódców grup specjalistycznych jest koordynator poszczególnej dziedziny ratownictwa oraz naczelnik ośrodka szkolenia. Proces ten należy realizować poprzez:

- narady,
- odprawy służbowe,
- odprawy szkoleniowe.

Jedna z powyższych form doskonalenia zawodowego na poziomie komendy wojewódzkiej powinna odbywać się nie rzadziej niż jeden raz w roku.

Poziom centralny.

Doskonalenie zawodowe realizowane przez szkoły Państwowej Straży Pożarnej skierowane jest do koordynatorów i dowódców specjalistycznych grup ratowniczych, zgodnie z zakresem przydzielonej dziedziny ratownictwa.

Szkolenia doskonalące organizowane są w formie warsztatów tematycznych, konferencji oraz szkoleń.

Lp.	Obszar doskonalenia	Organizator	Odbiorcy	Zakres	Częstotliwość (min.)
1.	Ratownictwo medyczne	Wyznaczona szkoła	Wojewódzki koordynator ratownictwa medycznego	Doskonalenie posiadanych i aktualizacja uzyskanych oraz zdobywanie nowych wiadomości i umiejętności. Wymiana i upowszechnienie doświadczeń zawodowych.	1 raz/3 lat
2.	Ratownictwo techniczne	Wyznaczona szkoła	Koordynator, dowódca grupy specjalistycznej		1 raz/5 lat
3.	Ratownictwo chemiczne i ekologiczne		Koordynator, dowódca grupy specjalistycznej,		1 raz/5 lat
4.	Ratownictwo wodne		Koordynator, dowódca grupy specjalistycznej,		1 raz/5 lat
5.	Ratownictwo wysokościowe		Koordynator, dowódca grupy specjalistycznej,		1 raz/5 lat
6.	Działania poszukiwawczo-ratownicze		Koordynator, dowódca grupy specjalistycznej,		1 raz/5 lat

Strażaka na szkolenie doskonalące kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6).

Szkoła przygotowuje plan szkoleń doskonalących w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy. Informację o planowanych szkoleniach doskonalących umieszcza w planie pracy dydaktycznej szkoły, a także informuje o niej wszystkie komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, pozostałe szkoły oraz Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej.

Szkolenia doskonalące dla koordynatorów i dowódców specjalistycznych grup ratowniczych realizowane są przez poszczególne szkoły w oparciu o bazę dydaktyczną i poligonową szkół i wybranych ośrodków szkolenia, zgodnie z zakresem kompetencji:

- Ratownictwo wysokościowe – Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie we współpracy z ośrodkami szkolenia w Warszawie, Krakowie, Sieradzu w odpowiednio komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie, Krakowie, Łodzi – ośrodkami szkolenia w zakresie ratownictwa wysokościowego,

- Ratownictwo wodne – Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy we współpracy z ośrodkiem szkolenia w Bornem Sulinowie w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie - ośrodkiem szkolenia w zakresie ratownictwa wodnego,
- Ratownictwo chemiczne i ekologiczne – Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie we współpracy z ośrodkiem szkolenia w Pionkach w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie – ośrodkiem szkolenia w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego,
- Działania poszukiwawczo-ratownicze – Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie we współpracy z ośrodkiem szkolenia w Słupsku Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku – ośrodkiem szkolenia w zakresie szkolenia członków grup poszukiwawczo-ratowniczych,
- Ratownictwo techniczne – Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu, we współpracy z ośrodkiem szkolenia w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie – ośrodkiem szkolenia w zakresie ratownictwa technicznego,
- Ratownictwo medyczne – Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie oraz pozostałe szkoły i ośrodki szkolenia w zakresie uzyskiwania tytułu ratownika i przeprowadzania egzaminu potwierdzającego tytuł ratownika z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy.
- Sport i wychowanie fizyczne – Szkoła Główna Służby Pożarniczej we współpracy z ośrodkiem szkolenia w Łubiance Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.

Wyznaczenie wiodących w poszczególnych dziedzinach ratownictwa szkół będzie w założeniach pozwalało na stałe podnoszenie kompetencji członków specjalistycznych grup ratowniczych oraz dostęp do aktualnej wiedzy i rozwiązań krajowych i międzynarodowych.

W stosunku do strażaków pełniących nieetatowe funkcje koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych stosuje się cykl podsumowujący proces doskonalenia zawodowego wynikający z zajmowanych stanowisk służbowych.

Szkoła wydaje uczestnikom zaświadczenia ukończenia szkolenia doskonalącego zgodnie z wewnętrznymi ustaleniami i wzorami zaświadczeń.

3.3. Organizacja doskonalenia zawodowego kierowników jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej

Poziom komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej.

Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej odpowiada za organizację doskonalenia zawodowego dla komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej.

Proces doskonalenia zawodowego należy realizować poprzez:

- ćwiczenia dowódczo-sztabowe,
- narady, odprawy, odprawy służbowe, odprawy szkoleniowe,
- seminaria i konferencje.

Poziom centralny.

Komendant główny Państwowej Straży Pożarnej odpowiada za organizację doskonalenia zawodowego dla komendantów wojewódzkich i komendantów szkół Państwowej Straży Pożarnej oraz dyrektorów biur i komórek równorzędnych komendy głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Proces doskonalenia zawodowego należy realizować poprzez:

- ćwiczenia dowódczo-sztabowe,
- szkolenia z zakresu kierowania działaniami ratowniczymi na poziomie taktycznym i strategicznym (SGSP),
- narady, odprawy, odprawy służbowe, odprawy szkoleniowe,
- seminaria i konferencje.

Podsumowanie cyklu doskonalenia zawodowego dla kierowników jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oparte jest na udziale w wyżej wymienionych formach doskonalenia zawodowego.

3.4. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych

O potrzebie, formie i częstotliwości uczestnictwa strażaka w poniższych formach doskonalenia zawodowego realizowanych w komendach/szkołach oraz szkolenia podsumowującego realizowanego w ośrodkach szkolenia/szkołach decyduje kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

Proces doskonalenia zawodowego dla strażaków wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych w komendach powiatowych/miejskich/wojewódzkich/szkołach Państwowej Straży Pożarnej może być realizowany poprzez:

- udział/organizację ćwiczeń,
- udział/organizację ćwiczeń dowódczo-sztabowych,
- udział/organizację narad, odpraw, odpraw służbowych, odpraw szkoleniowych,
- udział w seminariach i konferencjach,
- udział w pracach komisji i zespołów zadaniowych,
- udział w zawodach sportowych,
- prowadzenie szkoleń dla podmiotów KSRG,
- realizację zadań na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym akcji profilaktycznych i edukacyjnych o charakterze społecznym,
- publikacje z zakresu ochrony przeciwpożarowej,
- samokształcenie kierowane.

Dodatkowo dla strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych ośrodki szkolenia organizują szkolenia doskonalące. Szkolenia te realizowane są na podstawie zebranych potrzeb szkoleniowych w oparciu o programy doskonalenia zawodowego opracowane i zatwierdzone na potrzeby województwa przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej. Roczny plan szkoleń umieszczany jest w planie pracy dydaktycznej ośrodka szkolenia.

Ośrodek szkolenia przygotowuje roczny plan szkoleń doskonalących w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy.

Blok zajęć szkolenia doskonalącego dla strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby wykonujących zadania związane z udziałem w działaniach ratowniczych składa się z:

1. Testu w komorze dymowej,
2. Ćwiczenia w komorze ogniowej na paliwo stałe lub trenażerze ogniowym na paliwo gazowe (do czasu wyposażenia wszystkich ośrodków szkolenia w komory ogniowej dopuszcza się realizację zajęć w obiektach zastępczych funkcjonujących na poligonach pożarniczych),
3. Egzaminu potwierdzającego posiadanie tytułu ratownika (KPPE),
4. Warsztatów metodycznych/tematycznych dotyczących zakresu podstawowego poszczególnych dziedzin ratowniczych.

Szkolenia prowadzi ośrodek szkolenia przy wsparciu koordynatorów i dowódców grup specjalistycznych. W szkołach Państwowej Straży Pożarnej szkolenia te realizuje komórka właściwa do spraw szkolenia/kształcenia. Zaliczenie powyższego potwierdzone jest wydaniem zaświadczenia (załącznik nr 5a).

Strażaka na szkolenie doskonalące kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6).

Harmonogram szkoleń ośrodki szkolenia przygotowują w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy. Informację o planowanych terminach umieszczają w planie pracy dydaktycznej na dany rok szkoleniowy.

W przypadku nie zaliczenia jednego lub więcej elementów szkolenia podsumowującego strażak ma prawo do ponownego przystąpienia do szkolenia lub jego części w terminie wyznaczonym przez naczelnika ośrodka szkolenia. Na powyższe szkolenie strażaka kieruje przełożony uprawniony do mianowania na podstawie karty skierowania (załącznik nr 6). Strażakowi przysługuje prawo do dwóch szkoleń poprawkowych w cyklu trzyletnim.

Efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać jako pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

3.5. Organizacja doskonalenia zawodowego strażaków niewykonujących zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczych i pracowników cywilnych.

Doskonalenie zawodowe strażaków Państwowej Straży Pożarnej pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby niewykonujących zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczych dotyczy w szczególności dziedzin pracy i realizowanych zadań służbowych wynikających ze specyfiki poszczególnych pionów służbowych. Należy je realizować poprzez udział w:

- naradach szkoleniowych,
- odprawach wewnętrznych,
- konferencjach, seminariach,
- pracach komisji i zespołów zadaniowych,
- zawodach sportowych,
- prowadzeniu szkoleń dla podmiotów KSRG,
- realizacji zadań na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym akcji profilaktycznych i edukacyjnych o charakterze społecznym,
- publikacji z zakresu ochrony przeciwpożarowej,

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej odpowiada za organizację doskonalenia zawodowego dla strażaków i pracowników cywilnych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Kierownicy komórek organizacyjnych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej organizują doskonalenie zawodowe dla kierowników komórek organizacyjnych komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej w ramach nadzorowanych pionów służbowych. Przedsięwzięcia te wpisywane są do planu pracy na dany rok kalendarzowy, a w przypadku biura właściwego do spraw szkolenia do planu nadzoru dydaktycznego.

Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej odpowiada za organizację doskonalenia zawodowego dla strażaków i pracowników cywilnych komendy wojewódzkiej

Państwowej Straży Pożarnej oraz kadry kierowniczej podległych komend powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej. Przedsięwzięcia te wpisywane są w plan pracy na dany rok kalendarzowy.

Komendant powiatowy/miejski Państwowej Straży Pożarnej odpowiada za organizację doskonalenia zawodowego dla strażaków i pracowników cywilnych komórek organizacyjnych komendy powiatowej/miejskiej Państwowej Straży Pożarnej. Przedsięwzięcia te wpisywane są w plan pracy na dany rok kalendarzowy.

Podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego realizowane jest obowiązkowo dla wszystkich strażaków pełniących służbę w codziennym rozkładzie czasu służby i powinno nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata. Podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego pracowników cywilnych odbywa się według odrębnych przepisów.

Każdy strażak codziennego rozkładu czasu służby niewykonujący zadań związanych z udziałem w działaniach ratowniczych zobowiązany jest dokumentować udział w formach doskonalenia zawodowego w karcie doskonalenia zawodowego (załącznik nr 7).

Zaliczenia trzyletniego cyklu doskonalenia zawodowego dokonuje bezpośredni przełożony strażaka po przedłożeniu przez strażaka potwierdzenia udziału w co najmniej 6 powyższych formach doskonalenia zawodowego.

Efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać jako pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

3.6. Organizacja doskonalenia zawodowego kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia

Doskonalenie zawodowe przeznaczone jest dla kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia. Doskonalenia dla tej grupy odbiorców realizują szkoły Państwowej Straży Pożarnej oraz biuro właściwe do spraw szkolenia Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej. Doskonalenie organizowane jest przez wszystkie szkoły na poziomie podstawowym oraz zgodnie z przypisanymi specjalizacjami dla dziedzin ratowniczych na poziomie specjalistycznym.

Celem organizacji doskonalenia zawodowego dla kadry dydaktycznej w szkołach Państwowej Straży Pożarnej jest przygotowanie wykładowców i instruktorów ośrodków do prawidłowej realizacji szkoleń, jak również poszerzenie ich wiedzy i umiejętności w obszarach szkoleniowych.

Doskonalenie zawodowe należy realizować poprzez udział w:

- szkoleniach,
- warsztatach metodycznych,
- warsztatach tematycznych,
- konferencjach, seminariach,
- studiach podyplomowych,
- naradach i odprawy szkoleniowych,
- pracach komisji i zespołów zadaniowych,
- publikacji z zakresu ochrony przeciwpożarowej,

Poprzez udział rozumie się również prowadzenie zajęć w powyższych formach doskonalenia zawodowego.

Za przygotowanie oferty szkoleniowej odpowiadają szkoły nadzorujące daną specjalizację, a oferta wpisywana jest do planu nadzoru dydaktycznego.

Podsumowanie procesu doskonalenia zawodowego realizowane jest obowiązkowo dla całej kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia, powinno nastąpić nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Każdy strażak z kadry dydaktycznej szkół i ośrodków szkolenia zobowiązany jest dokumentować udział w formach doskonalenia zawodowego w karcie doskonalenia zawodowego (załącznik nr 7).

Zaliczenia trzyletniego cyklu doskonalenia zawodowego dokonuje bezpośredni przełożony strażaka po przedłożeniu przez strażaka potwierdzenia udziału w co najmniej 6 powyższych formach doskonalenia zawodowego.

Efekty uzyskane na szkoleniu podsumowującym można wykorzystać jako pomocne przy sporządzaniu opinii okresowej strażaka.

DZIENNIK
DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NA ROK 20.....
jednostki ratowniczo-gaśniczej nr.....

.....
(KP/KM PSP, SZKOŁA)

Zatwierdził:

.....
(Kierownik jednostki organizacyjnej
Państwowej Straży Pożarnej
data, podpis i pieczęć)

RAMOWY PLAN DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NA ROK .....

LP.	NAZWA OBSZARU	OZNACZENIE - skrót	LICZBA GODZIN W ROKU
1.	Sprzęt do działań ratowniczo-gaśniczych	SDRG	
2.	Ratownictwo medyczne	KPP	
3.	Ratownictwo techniczne	RT	
4.	Ratownictwo chemiczne i ekologiczne	CHEKO	
5.	Ratownictwo wodne - w tym lodowe	ROW	
6.	Ratownictwo wysokościowe	RWZP	
7.	Działania poszukiwawczo-ratownicze	DPRP	
8.	Taktyka zwalczania pożarów	TZP	
9.	Ćwiczenia na obiektach	ĆO	
10.	Wychowanie fizyczne	WF	
11.	Inne (dopuszcza się inny obszar/obszary doskonalenia zawodowego w zależności od potrzeb JRG np. Służba w PSP, Zagadnienia BHP itp.).	IN	
RAZEM			

Opracował: .....
(data, podpis i pieczęć)

Zatwierdził:

.....
(Kierownik jednostki organizacyjnej
Państwowej Straży Pożarnej
data, podpis i pieczęć)

PLAN I REALIZACJA ĆWICZEŃ DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NA OBIEKTACH NA ROK .....

Lp.	NAZWA/ADRES	OBIEKT ĆWICZEŃ	PLANOWANY MIESIĄC ĆWICZEŃ	DATA REALIZACJI I PROWADZĄCY						UWAGI
				Zmiana I		Zmiana II		Zmiana III		
				DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	

Opracował .....

(data, podpis i pieczęć)

**PLAN DOSKONALENIA ZAWODOWEGO w JEDNOSTCE RATOWNICZO-GAŚNICZEJ NA MIESIĄC..... DLA
ZMIANY .....**

Data	Obszar - skrót	Temat zajęć	Liczba godzin	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO	Uwagi

Zatwierdził:

.....
(Komendant Wojewódzki Państwowej
Straży Pożarnej)

PLAN I REALIZACJA ĆWICZEŃ DOSKONALENIA ZAWODOWEGO GRUPY SPECJALISTYCZNEJ NA ROK .....

Lp.	TEMATYKA ĆWICZEŃ DOSKONALĄCYCH	PLANOWANY MIESIĄC ĆWICZEŃ	Termin realizacji i prowadzący						UWAGI
			Zmiana I		Zmiana II		Zmiana III		
			DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	

Opracował:

.....
(data, podpis i pieczęć)

Zatwierdził:

Część sporządzana przed ćwiczeniami

.....
 (Kierownik jednostki
 organizacyjnej Państwowej Straży
 Pożarnej
 data, podpis i pieczęć)

DOKUMENTACJA ĆWICZEŃ Nr ...../20.....

1. Nazwa i adres instytucji / miejsca / obiektu ćwiczeń.....

.....

2. Temat (cel główny ćwiczeń): .....

.....

3. Cele szczegółowe:

a) .....,

b) .....,

c) .....,

d) .....,

4. Opis zdarzenia.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Założenie do ćwiczeń .....

.....

Czas astronomiczny	Czas operacyjny	Opis rozwoju sytuacji	Podjęte działania	Inne istotne informacje

6. Planowane siły i środki:

Jednostka	Pojazd / sprzęt	Obsada	Nr operacyjny

Inne podmioty planowane do ćwiczeń: .....

Sposób alarmowania sił i środków: .....

Punkty koncentracji: .....

6. Istotne uwagi dot. prowadzenia ćwiczeń (*warunki terenowe, sposób zaopatrzenia wodnego, występujące zagrożenia i środki ochrony ratowników, zabezpieczenie medyczne, itp.*):

.....
.....
.....
.....
.....

7. Sposoby i środki pozoracji: .....

.....
.....

8. Termin ćwiczeń:

- data ....., godz. rozpoczęcia ....., godz. zakończenia .....,

9. Szkic sytuacyjny terenu ćwiczeń z rozwinięciem bojowym – w załączeniu.

10. Wykaz osób funkcyjnych ćwiczeń:

- Kierownik ćwiczeń - .....,
- KDR - .....,
- Dowódcy OB - ..... (wg założeń),
- Główny rozjemca - ..... (wg potrzeb),
- .....

.....(miejsowość), ... (data)   sporządził: .....

Część sporządzana po zakończeniu ćwiczeń

1. Uwagi i wnioski z realizacji celów:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Uwagi i wnioski dotyczące możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych (oceny przygotowania miejsca/obiektu na wypadek wystąpienia pożaru lub miejscowego zagrożenia):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kierownik ćwiczeń

.....
podpis

Zatwierdził:

Załącznik nr 3

.....
(data, podpis i pieczęć)

RAMOWY ROCZNY PLAN DOSKONALENIA ZAWODOWEGO
OBSAD DYŻURNYCH STANOWISK KIEROWANIA W KP(M)/KW PSP NA ROK .....

Lp.	ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE	Liczba godzin	Kwartał	Uwagi

Opracował:

.....
(data, podpis i pieczęć)

KWARTALNY PLAN I REALIZACJA DOSKONALENIA ZAWODOWEGO
OBSAD DYŻURNYCH STANOWISK KIEROWANIA W KP(M)/KW PSP NA KWARTAŁ .....

Lp.	Temat/realizowane zagadnienia (szkolenie, ćwiczenia, udział w inspekcjach, aktualizacja dokumentacji, samokształcenie)	Planowany miesiąc	Termin realizacji i prowadzący								Uwagi
			ZMIANA I		ZMIANA II		ZMIANA III		ZMIANA IV		
			DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	DATA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO, podpis	

Opracował:

.....

(data, podpis i pieczęć)

WZÓR ZAŚWIADCZENIA

.....

(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....

(imię i nazwisko)

Urodzony/a dnia ..... r. w .....

woj. ....

ukończył/a

Szkolenie podsumowujące proces doskonalenia zawodowego

przeprowadzone w .....

w okresie od ..... r. do ..... r.

uzyskując zaliczenie:

1. Test w komorze dymowej	TAK / NIE
2. Ćwiczenie w komorze ogniowej	TAK / NIE
3. Egzamin potwierdzający tytuł ratownika	TAK / NIE
4. Sprawdzenie umiejętności z poszczególnych dziedzin ratowniczych	TAK / NIE

....., dnia .....r.

(miejscowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....

(pieczęć, podpis)

TAK / NIE – niewłaściwe skreślić

WZÓR ZAŚWIADCZENIA

.....

(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....

(imię i nazwisko)

Urodzony/a dnia ..... r. w .....

woj. ....

ukończył/a

Szkolenie podsumowujące proces doskonalenia zawodowego

przeprowadzone w .....

w okresie od ..... r. do ..... r.

uzyskując zaliczenie:

1. Test w komorze dymowej	TAK / NIE
2. Ćwiczenie w komorze ogniowej	TAK / NIE
3. Egzamin potwierdzający tytuł ratownika	TAK / NIE
4. Warsztaty metodyczne/tematyczne z poszczególnych dziedzin ratowniczych	TAK / NIE

....., dnia .....r.

(miejscowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....

(pieczęć, podpis)

TAK / NIE – niewłaściwe skreślić

WZÓR ZAŚWIADCZENIA

.....

*(pieczęć podłużna)***ZAŚWIADCZENIE**.....
(imię i nazwisko)

Urodzony/a .... dnia ..... r. w .....

woj. ....

ukończył /a

Szkolenie podsumowujące proces doskonalenia zawodowego

przeprowadzone w .....

w okresie od ..... r. do ..... r.

uzyskując zaliczenie:

1. Egzamin potwierdzający tytuł ratownika	TAK / NIE
2. Sprawdzenie praktycznej wiedzy	TAK / NIE

....., dnia .....r.

(miejscowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....

(pieczęć, podpis)

TAK / NIE – niewłaściwe skreślić

.....
(pieczęćka jednostki kierującej)

Załącznik nr 6

KARTA SKIEROWANIA

.....
(rodzaj szkolenia podsumowującego/doskonalenia zawodowego)

Szkoła...../Ośrodek Szkolenia w .....

Dane uczestnika

Nazwisko :

Imię :

Stopień służbowy :

Data i miejsce urodzenia (województwo) :

Jednostka organizacyjna :

Termin szkolenia :

Oświadczam, że kierowany/-a posiada:

1. Orzeczenie komisji lekarskiej lub orzeczenie o zdolności do służby lub aktualne okresowe profilaktyczne badania lekarskie o zdolności do służby, aktualne na czas trwania doskonalenia zawodowego.
2. Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania doskonalenia zawodowego.
3. Umundurowanie i sprzęt ochrony indywidualnej, które posiadają aktualne świadectwa dopuszczenia do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, są sprawne, spełniają wymogi zgodne z wytycznymi producenta i posiadają aktualny czasookres użytkowania na czas trwania doskonalenia zawodowego.

Oświadczam, że kierowany/-a nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi.*

.....
(miejscowość, data)

.....
(pieczęć i podpis kierującego na szkolenie)

* - nie dotyczy szkoleń doskonalących/podsumowujących dla dyżurnych stanowisk kierowania

